

Beslutningsforslag nr. B 19. Fremsat den 9. november 1988 af Ritt Bjerregaard (S), Svend Auken (S), Ole Espersen (S), Hans Hækkerup (S), Anker Jørgensen (S) og Trøjborg (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om en aktiv dansk freds- og afspændingspolitik

Idet Folketinget understreger behovet for, at regeringen arbejder aktivt i NATO og alle andre internationale organer for at fremme de danske synspunkter i den internationale afspænding, henstiller Folketinget til regeringen især

- at arbejde for, at atomvåbnenes rolle i verden mindskes, og at NATO reducerer sin afhængighed af atomvåben,
- at arbejde for en begrænsning af de konventionelle våben i Europa – først og fremmest de mest offensive våben – og parallelt hermed for en aftale mellem Øst og Vest, der sikrer en fjernelse af de taktiske atomvåben fra Europa, samt at arbejde for, at NATO ændrer sin strategi hen imod ikke-førstebrug af atomvåben,
- at arbejde for etablering af europæiske atomvåbenfrie zoner som en tillidskabende foranstaltning – og herunder ikke mindst at fremme planerne om etablering af en atomvåbenfri zone i Norden,
- at støtte planerne om at reducere de langtrækkende atomvåben med mindst 50 procent og at arbejde for betydelige reduktioner af de luft- og søbaserede mellem- og kortdistanceatomvåben,
- at arbejde for, at der sker en begrænsning af den militære opbygning i de nordlige hav- og landområder,
- at arbejde for et generelt internationalt forbud mod atomprøvesprængninger,
- at arbejde for et forbud mod produktion og oplagring af kemiske våben,
- at arbejde for en fredelig udnyttelse af og dermed imod en yderligere militarisering af det ydre rum og at sikre, at der i NATO og i de direkte forhandlinger mellem USA og Sovjet opfordres til, at den strenge fortolkning af ABM-traktaten opretholdes.

Bemærkninger til forslaget

Ved indgangen til det sidste årti i det tyvende århundrede er der en række vigtige ændringer og positive tendenser i den internationale udvikling.

USA og Sovjet har indgået en aftale om fjernelse af landbaserede INF-våben. USA og Sovjet forhandler om 50 procent formindskelse af lagrene med langt-rækkende atomvåben. Iran og Irak har standset krigen i Golfen, som har varet otte meningsløse år, og som har kostet 1 mio. mennesker livet. Sovjet trækker sig ud af Afghanistan efter næsten 10 års besættelse og blodig undertrykkelse. Og hos supermagterne er der positive signaler om en ny anerkendelse af FN's freds- og afspændingspolitiske rolle i verden.

Den nye internationale forståelse skal bruges som grundlag for nye initiativer, som kan sikre og forstærke de opnåede positive resultater i afspændingen.

Danmark har med sit udgangspunkt i FN, NATO, EPS, Norden og andre internationale organer gode muligheder for at spille en aktiv rolle i denne proces. Vi skal fremsætte konstruktive forslag og ideer, således at de danske synspunkter i langt højere grad end hidtil kommer til at præge de internationale bestræbelser for afspænding.

I den forbindelse er der særlig grund til at fremhæve den europæiske søjle i NATO-samarbejdet. Danmark har en naturlig interesse i, at Europa påtager sig en større del af ansvaret for og indflydelsen på sin egen sikkerheds- og udenrigspolitik. Processen skal foregå i et samarbejde med USA inden for NATO-alliancen, og en større vesteuropæisk selvstændiggørelse må under ingen omstændigheder føre til en europæisk militæroprustning. Formålet er ikke at gøre Vesteuropa til en tredje selvstændig supermagt. Det Europæiske Politiske Samarbejde mellem EF-landene (EPS) kan også være et af de steder, hvor drøftelserne om disse spørgsmål kan finde sted.

Danmark skal arbejde aktivt for, at atomvåbnenes rolle i verden mindskes. Danmark skal i NATO arbejde for, at NATO reducerer sin afhængighed af atomvåben.

Danmark skal arbejde aktivt for en begrænsning af de konventionelle våben i Europa – først og fremmest de mest offensive våben. Og Danmark skal i tæt

forbindelse hermed arbejde for en aftale mellem Øst og Vest, der sikrer en fjernelse af de taktiske atomvåben fra Europa.

Det er i denne sammenhæng vigtigt, at strategierne og styrkestrukturen udformes på en sådan måde, at der ikke skabes misforståelser eller ubegrundet frygt med hensyn til intentionerne. I forhandlingerne skal princippet om asymmetriske nedskæringer fastholdes, og forhandlingerne bør foregå i tæt sammenhæng, således at reduktioner på ét område ikke fører til oprustning på et andet. Aftaler på dette område vil gøre det lettere at ændre NATO's strategi hen imod ikke-førstebrug af atomvåben.

I forlængelse heraf skal Danmark i FN-regi forstærke arbejdet for indgåelse af en international aftale om ikke-førstebrug af atomvåben.

Danmark skal arbejde aktivt for etablering af en traktatfæstet atomvåbenfri zone i Norden, som kan medvirke til afspænding i det nordlige område. Zonen bør garanteres af de atomvåbenmagter, der har stationeret atomvåben i Europa, og bør tiltrædes af NATO og Warszawapagten. Arbejdet med etablering af en nordisk zone må ses i sammehæng med arbejdet for en atomvåbenfri korridor gennem Europa – og eventuelt andre mere regionale zoner. Oprettelse af atomvåbenfrie zoner i forskellige dele af verden vil kunne være et værdifuldt bidrag til afspænding. Initiativet må udgå fra staterne i det pågældende område, og zonens oprettelse forudsætter enighed mellem disse.

Omlægningen af de militære strategier og den militære styrkestruktur vil sammen med etablering af atomvåbenfrie zoner i Europa være et væsentligt bidrag til, at Danmark kan forblive atomvåbenfrit i freds-, krise- og krigstid.

Danmark skal støtte planerne om at reducere USA's og Sovjets langt-rækkende atomvåben med 50 procent. Et resultat på dette område vil være en vigtig tillidskabende foranstaltning, som kan fastholde og forstærke det positive internationale politiske klima. Det vil virke begrænsende på atomkapløbet, og det vil virke stabiliserende for den netop indgåede INF-aftale.

For at undgå, at den opnåede afspænding i Centraleuropa fører til øget spænding i andre områder, er det væsentligt, at der sker betydelige reduktioner af de luft- og søbaserede mellem- og kortdistancevåben, i særlig grad de luft- og søbaserede krydsermissiler. Omgåelse af og kompensation for INF-aftalens resultater skal undgås.

Der er i det seneste årti sket en meget kraftig militarisering af de nordlige hav- og landområder, hvilket direkte har påvirket spændingen i det nordiske område. Det er derfor af afgørende betydning, at Danmark arbejder for at begrænse den militære opbygning i de nordlige hav- og landområder.

Danmark skal arbejde aktivt for et generelt internationalt forbud mod atomprøvesprængninger. Kontrolproblemerne kan langt hen løses, og en verificerbar aftale vil være en effektiv foranstaltning til at standse yderligere udvikling og modernisering af atomvåben og ikke mindst til at hindre spredning af

dem. Et generelt internationalt forbud mod atomprøvesprængninger vil være den mest effektive vej til en universel tilslutning til traktaten om ikke-spredning af atomvåben (NPT-traktaten).

Danmark skal arbejde aktivt for et forbud mod produktion og oplagring af kemiske våben. Danmark må presse på for hurtige og konsekvente internationale sanktioner, når den allerede indgåede traktat om forbud mod anvendelse af kemiske våben bliver brudt.

Danmark skal arbejde for en fredelig udnyttelse af og dermed imod en yderligere militarisering af det ydre rum. Den militære anvendelse af rummet må begrænses til observation, navigation og kommunikation. Danmark skal derfor opfordre til, at den strenge fortolkning af ABM-traktaten opretholdes. Det vil sige imod test og anbringelse af ABM-systemer eller dele heraf i rummet, som det blandt andet forekommer i det amerikanske »stjernekrigsprogram« – SDI.